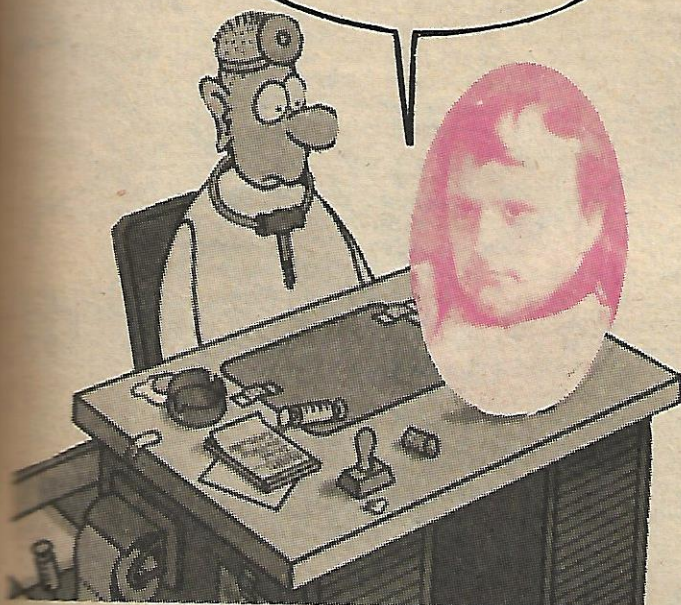

Malarie? TBC?
Artrism?
Eczemă rebelă?
Ulcer? Și mai ce?!

NAPOLEON LA DOCTOR

Sănătatea lui Napoleon a fost subredă încă din copilărie. La 10 ani a suferit de icter și paloarea bolii (când mai slabă, când mai intensă) nu l-a părăsit niciodată. Portretele din tinerețe ni-l prezintă ca pe un bărbat slab, cu un ten ceros-pământiu, tipul colericului, iar numeroase alte mărturii aduc dovada îndubitabilă că Napoleon a fost toată viața un veritabil „tratat” de patologie. În 1789, la Auxonne, se îmbolnăvește de malarie, suferință care se intersectează faimoaselor „răceli” rezistente la orice terapie și care aveau să-i prevestească viitoarea tuberculoză pulmonară. Mai sînt de notat vărsăturile de sînge (hemoptiziile) pe care le are în Italia și la Bruxelles, în 1803, ca și alte maladii.

Boliile lui Napoleon sînt ușor de descoperit din numeroasele izvoare de informații existente. A suferit de o eczemă ce l-a chinuit mult timp, necontagioasă, rezistentă la tratamente și asociată cu constituția sa artritică. O altă sufe-

rință viza sfera urinară. Avea dificultăți și dureri în micțiune, disuria lui era cunoscută și autopsia de la Sf. Elena a lămurit că era vorba de o litiază vezicală. Crizele vezicale le avea des, însoțite uneori de febră și cistită (după cum vedesc, între altele, și memoriile contelui de Ségur și buletinele doctorului Nestivier). Într-o scrisoare adresată fratelui său Jerome, după campania din Italia, împăratul îi mărturisește că a suferit de crize hemoroidale. Aceeași afecțiune răbufnește la Waterloo, împiedicîndu-l să-și inspecteze trupele pe poziții. Astfel, această criză hemoroidală, sînt de părere unii istorici, ar fi fost una dintre cauzele înfrîngerii și ar fi îndreptățit furia marelui Ney, care, retrăgîndu-se, ar fi intrat într-o circiumă, fulgerînd contra „blestemaților de hemoroizi ai împăratului”. Însă diagnosticul retrospectiv mai important sînt durerile abdominale pe care le-a îndurat mereu, încă din 1806, și care apăreau în spe-

cial după mese. Ele sînt semnalate la Varșovia, la Bayonne și în multe alte ocazii. Credinciosul său Coulaincourt relatează că, în cursul mării bătălii a Națiunilor de la Leipzig, Napoleon ar fi simțit dureri violente abdominale și că l-a oprit pe chirurgul Yvan să difuzeze știrea. Într-o scrisoare a mareșalului Bertrand către secretarul împăratului, Ménéval, se spune că, în ziua imbarcării pentru Elba, la Fréjus, Bonaparte a avut vărsături. Se mai știe că Napoleon, cuprins de dureri, se încovoia, presînd abdomenul de masa de lucru, într-o atitudine de crampe dureroase care nu erau de lungă durată și care se remarcă și prin crisparea feței. Aceste crize relativ dese, notează chirurgul Yvan în memoriile sale, se localizau între stomac și vezică. Simptomele descrise indicau un ulcer piloric. Napoleon a murit de un cancer de stomac ulcerat; probabil că vechiul ulcer a suferit o transformare canceroasă, cum se întîmplă deseori.

După moartea lui Napoleon, leziunile sale organice, constatate în urma autopsiei făcute pe insula Sf. Elena, au alimentat multă vreme o polemică între medicii francezi și cei englezi. În această dispută, medicii francezi susțineau că boala de stomac a împăratului ar fi fost o consecință a bolii sale de ficat, contractată la Sf. Elena, unde bintuia atunci o dizenterie amebică; alți medici francezi susțineau că leziunile tuberculoase pulmonare dovedeau că un proces tuberculos din tinerețe reizbucnise clinic în climatul nesănătos al insulei de exil. La toate aceste afirmații, medicii englezi răspundeau că toate alterațiile anatomice constatate erau de însemnătate secundară în fața unui fapt principal: ulcerul canceros al stomacului. Pentru englezi, climatul dur și umed al insulei Sf. Elena nu a fost fatal împăratului.

Bonaparte nu constituie deloc un caz particular. Omul a fost mereu mai puternic ca boala, ori de cîte ori viața sa a stat sub osînda actelor de voință și a pasiunilor mistuitoare.

A. RĂDUCANU